

Het controleraam van Paschke.

Een barometer van uw bijenhal

Imkers van voor en tijdens de oorlogsjaren 1940/1945 herinneren zich waarschijnlijk nog de opkomst van een revolutionaire methode, op punt gezet door Dr. Julius PASCHKE.

Door velen verheerlijkt, door anderen afgebroken, heeft deze techniek zijn intrede gedaan, vooral in de Duitstalige landen. Onderzoekers en geleerden hebben langs het controleraam het leven van de bijen bestudeerd.

Het is immers mogelijk langs het raampje waarnemingen te doen, opzoekingen en proeven uit te voeren zonder het nest te verstoren of de kast te openen.

De gegevens en waarnemingen van Dr. PASCHKE werden tijdens de oorlogsjaren vertaald door enkele franse imkers en in boekvorm uitgegeven. Dit boek is echter volledig uitgeput en verdwenen. Later werd een nieuwe studie geschreven door de dochter van PASCHKE.

De uitgeverij MOSBEUX, uit Brussel gaf het boek uit in 1973 ("Le cadre témoin"), in het frans vertaald door HERTIB.

Waarschijnlijk door een moeilijke en ingewikkelde fabricatie en inbouw in een kast is deze methode in onze streken niet of weinig te zien.

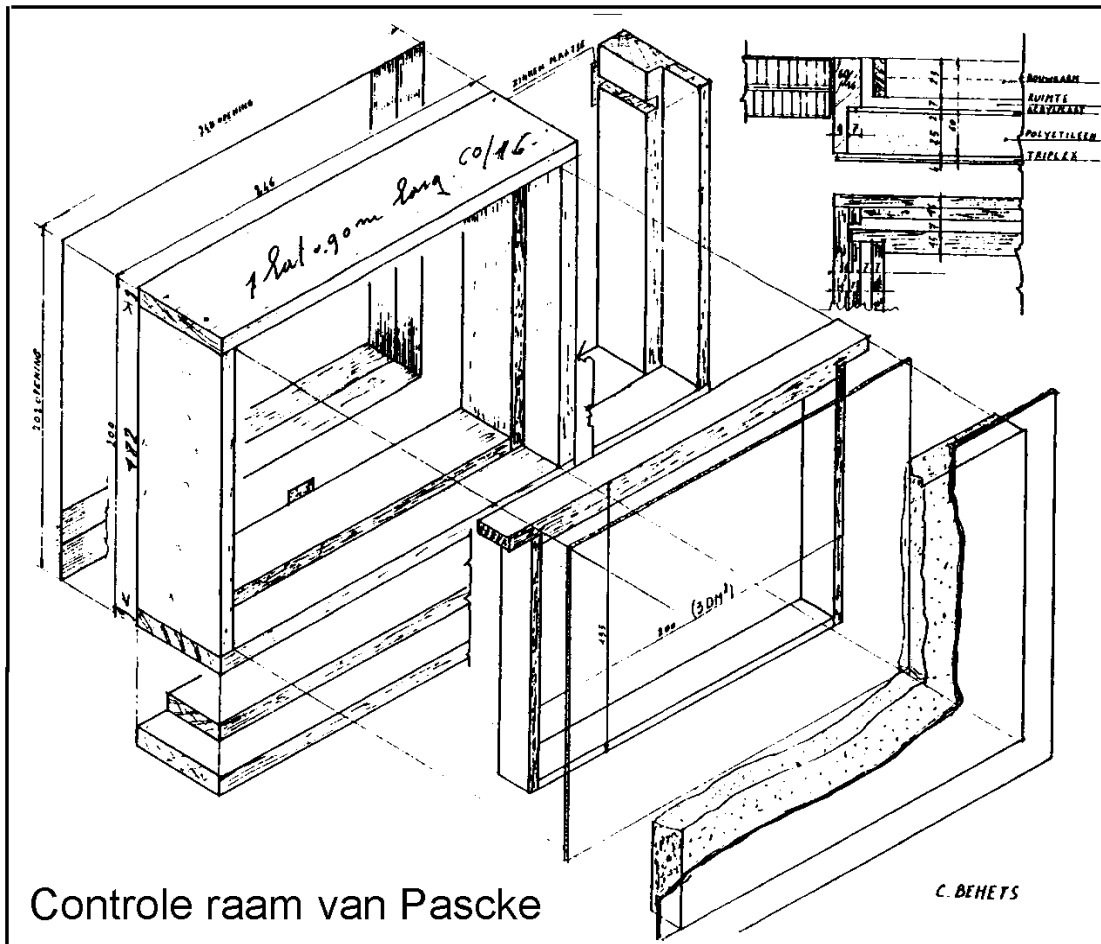
De tijd dat een bijenkast uit vier planken bestond is al lang voorbij. Nieuwe technieken, materialen en machines geven ons een ander aspect in de kastenbouw.

Het raampje hier voorgesteld, is zeer eenvoudig te vervaardigen en mits de nodige opening uit te zagen, zelfs in bestaande kasten in te bouwen ; de wanddikte speelt geen rol.

Uitvoering

- Met een wipzaag (eerst in de vier hoeken een gat boren) zaagt men de nodige opening uit de achterwand van de kast (248 X 202 mm).
- Uit een geschaafde lat van 950 mm lengte. 60 mm breedte, 16 mm dikte en met een uitgezaagde sponning van 27 X 7 mm, maken we een rechthoekige kader met als buitenmaat 246 X 200 mm. Twee gleuven aan de bovenkant van de rechtstaande stroken zorgen voor de ophang van het controleraampje. achter deze gleuven wordt een zinken plaatje genageld om het raampje op afstand te houden.
- Een kastrampje van 200 X 150 mm buitenmaat, en met ophangoortjes van 11 mm, wordt het bouwraam. aan de onderzijde van de draaglat komt een zaagsnede om later de 10 mm brede waswafelreep in te smelten (2 raampjes per kast maken).
- Een doorkijkvenster uit acrylplaat, 2 mm dikte, of plexiglas, wordt met 4 mm speling in de sponning gepast. Gebruik geen glas. De bijen propoliseren het venstertje vast. acrylplaat koopt men in een glashandel of hobby-center.
- Een isolerende plaat van 25 mm dikte wordt in het vast kader nauwsluitend ingepast tot tegen de acrylplaat.

- Polyethyleen of styrofor zijn steviger materiaal dan isomo. De isolatieplaat wordt met houtlijm (geen contactlijm) op een triplexpaneeltje gelijmd. De triplex steekt 10 mm over de isolatieplaat.

Het vast kader wordt met een viertal nagels in de kastwand bevestigd. In de zijkant van het vast kader boort men 2 gaatjes van 3 mm tegen de vensterplaat. Met 2 nagels kan men zo de acrylplaat op zijn juiste plaats houden.

Enkele vaststellingen aan het controleraam (bouwraam)

Wintervoeding zelfs in augustus bouwen de bijen een volledig raampje om hun wintervoorraad in op te bergen. Wanneer ze de cellen van het bouwraam verzegelen, is het volk verzadigd.

Winter - Trosvorming: geen bijen op het raampje te bespeuren.

Februari: de bijen eten van het voedsel van het bouwraampje. Het is de laatste voorraad in de kast. Denk aan bijvoederen. Men kan ook een pak prikkeldeeg in een raampje ophangen en bevestigen met elastiekjes. Vergeet het omhulsel niet open te snijden.

Is er condensatiedamp op het doorkijkglas dan getuigt dit van teveel vocht en een slechte ventilatie in de bijen woning (verluchten).

Maart: het winterraampje vervangen met een leeg raampje waarin een reepje waswafel van 1 cm onder de draaglat gesmolten is. Is het doorkijkglas besmeurd met uitwerpselen, dan is het volk besmet met nosema. Dadelijk ingrijpen.

April: de jonge bijen bouwen nu raten.

15 april: hoogsel opzetten.

Regelmatig het raampje vervangen om aan de bouwdrift te voldoen.

Werkstercellen: alles O.K. de darrencellen zijn nog tegen het broednest aangebouwd.

Darrencellen: de darrencellen worden van nu af in het bouwraampje aangebouwd.

Het bouwraam wordt niet opgebouwd: een zwak volk of een zieke of oude koningin.

Het volk moet onderzocht worden.

Het bouwraam is onvolledig opgebouwd : het volk moet aangeprikkeld worden ; een à twee dm² voorraad tegen het broednest ontzegelen of eventueel bijvoederen. Het broednest nazien op onregelmatige eierleg. Eventueel een of twee niet bezette ramen aan de zijwanden wegnemen.

Mei: een goed en ijverig volk zal nu regelmatig het bouwraampje bewerken.

Je kunt dan: het hoogsel plaatsen voor de lenteoogst (zelfs vroeger);

- In de broedkamer een oud raam vervangen door een nieuw aan te bouwen waswafelraam;
- legt de koningin in het bouwraam eieren dan moet je dringend het broednest uitbreiden;
- Wordt het raampje met werkstercellen opgebouwd dan is er geen komend zwermgevaar; komt er darrenraat dan is oppassen geblazen;
- Bij een vlijtig volk plaatst men nu een tweede bouwraam naast het broednest.

Juni: zwermmaand, maar ook een drachtloze periode. De lentehoning werd geoogst en sommige volken kunnen nu honger lijden - eventueel bijvoederen.

Wanneer speeldoppen of moerdoppen gebouwd worden.

- Wanneer met honing gevulde cellen niet verzegeld worden (vóór de zwermvlucht vullen ze hun maag).
- Wanneer de bijen stoppen met bouwen en doelloos rondhangen (ze verzamelen hun krachten).
- Wanneer er overbevolking is en de bijen in trossen aan elkaar klissen (te weinig ruimte gegeven).

Wanneer rond het middaguur de bijen koortsachtig en snel rond wemelen.

Dan is het volk zwermvlustig.

Juli: De zomerdracht is nu volop in bloei.

De zwermkoorts is plots verdwenen.

Het bouwraampje wordt regelmatig vervangen.

Is het raampje met nectar gevuld, dan kan men het raam volledig laten verzegelen, zo oogst je lekkere raathoning. Misschien een tweede hoogsel plaatsen ?

Wanneer de bijen doelloos en zoekend op het raampje rondlopen en zeer onrustig zijn, zelfs op de vliegplank, dan bestaat de kans dat de koningin dood of verdwenen is.

Augustus: de bijen bouwen niet meer.

De darren verschuilen zich achter het raampje en worden achtervolgd door de werksters.

Tijdens de wintervoeding zullen de bijen, wanneer ze plaatsgebrek hebben, het bouwraampje nog eenmaal opbouwen. De wintervoeding wordt nu opgeslagen en verzegeld.
De bijenzomer is ten einde.

Nabeschouwingen

Een ongelooflijk en mooi schouwspel staat u dagelijks te wachten. Bezoekers zien nu werkelijk de wonderbare bijenwereld. Voor het eerst in mijn leven zak ik een koningin aan de leg zonder te spreken van het prachtige werk dat de cellenbouwsters voor uw oog demonstreren.

Regelmatig oogst ik een raam vol raathoning - een ware lekkernij.

Een verzegeld raampje weegt 350 gram.

De bouwdrift van de jonge bijen wordt afgeleid.

Je oogst een grote hoeveelheid maagdelijke was. Het volk wordt praktisch niet meer gestoord, dus: meer honingopbrengst en minder zwermneiging.

Het heeft geen nut een honingzolder te plaatsen wanneer het bouwraampje niet bijgewerkt wordt. Een veilige en controleerbare inbreng van een nieuwe koningin is langs het raampje om, het ganse seizoen mogelijk.

- De oude koningin is verwijderd.
- Er bevindt zich geen open broed in het nest. Al de moerdoppen zijn weggenomen.

Een raampje met 1 cm waswafel en waaronder een leeg koninginnenkooitje hangt wordt in de kast opgehangen.

Na 24 uur brengt men de nieuwe koningin in het kooitje en sluit de opening af met een reepje krantenpapier - geen voederdeeg (oudere, vijandige bijen komen het voederdeeg weg eten).

- Je kunt na een tijd door het venstertje discreet waarnemen of de koningin aangenomen wordt.

Opsporen van de varroa ziekte

Varroa wordt opgespoord met een varroarooster in de kastbodem, waaronder een witte plaat of een kleverig papier ligt. Tijdens het roken vallen de varroamijten door de rooster op het kleverig papier. De wasmul en de afval wordt vervolgens nagezien op mijten.

Alleen in het voorjaar en in het najaar kan men echter deze controle toepassen.

Tijdens het volle seizoen leggen de varroamijten eitjes in de belegde cellen en tasten zo de bijenlarven aan. Bij voorkeur leggen de mijten hun eitjes in het darrenbroed.

Er is daar meer plaats en meer eten.

Nu is het zo dat 85% van het darrenbroed in het controleraampje gebouwd wordt.

Bij een besmetting stelt men bij het darrenbroed de volgende symptomen vast (een goede loupe is hier nodig):

- bij open broed: bruine stippels op de blanke larven;
  - bij gesloten broed: doorgezakte dekseltjes en/of kleine gaatjes in de dekseltjes; misvormde larven en uitkomende bijen die moeizaam en gebrekkig de cel verlaten.
- Men kan met de loupe de mijten op de bijen waarnemen.

Opgelet. Besmette volken moeten onverwijld aan de ziektedienst worden gemeld.

De voornaamste sleutel tot het succes in de imkerij hangt af van een grondige en degelijke waarneming van uw bijenstand. Vooral voor jonge en aankomende Imkers is het controleraam een belevenis en een eenvoudige methode om in een korte tijdspanne meer ervaring op te doen.

Geschreven door C. Behets en voor u gelezen door Aerts Hubert.
Bron, Vib 1985